



RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO
Per e-brev (postmottakjd.dep.no)

DERES REF.:
15/2562

VÅR REF.:
2015/00545-002 ABG007
584

DATO:
23.04.2015

HØRING – ENDRINGER I UTLENDINGSLOVEN SOM FØLGE AV ENDREDE STRAFFERAMMER I NY STRAFFELOV

Det vises til departementets høringsbrev 24. mars d.å.

Riksadvokaten er enig i det lovtekniske utgangspunktet som er tatt, om at de relevante reglene i utlendingsloven fortsatt bør vise til strafferammer, og ikke liste opp alle aktuelle lovbrudd som skal gi grunnlag for den aktuelle utlendingsrettslig konsekvens. En er også enig i at 3-måneders terskelen i utgangspunktet bør bestå i utlendingsloven, selv om den ikke finnes i straffeloven 2005.

Bortvisning

Riksadvokaten er enig i at mindre tjuveri (naskeri), mindre heleri og mindre dokumentfalsk fortsatt bør kunne gi grunnlag for bortvisning, jf. utlendingsloven § 17 første ledd bokstav g. Som påpekt i høringsnotatet er dette praktisk viktige regler, som ser ut til å ha særlig relevans i utlendingsrettslig sammenheng. Gjeldende rett bør derfor videreføres på dette punkt. Mye taler for at det samme gjelder mindre hvitvasking, mindre bedrageri og mindre underslag. Etter riksadvokatens syn bør det således vises særskilt til alle disse bestemmelsene i utlendingsloven § 17.

Når det gjelder eventuell overtredelse av ny straffelov § 125 om uaktsom avsløring av statshemmelighet, er riksadvokaten enig i at det ikke er grunn til å unnta denne fra bortvisningsadgangen som følger av utlendingsloven § 17 første ledd bokstav g, selv om førstnevnte bestemmelse neppe har stor praktisk betydning i en slik sammenheng.

Vedrørende bortvisning som følge av straff i utlandet, vises det til høringsuttalelsen herfra om dette 11. juli 2014. En kopi vedlegges for enkel referanse.

Postadresse:
Postboks 8002 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse:
Stortorvet 2
0155 Oslo

Telefon: +47 22 47 78 50
Telefaks: +47 22 33 31 12
E-post: postmottak@riksadvokaten.no

Karantene for vertsfamilier for au-pair

Riksadvokaten har ingen innvendinger til forslaget om å gå bort fra henvisningen til strafferammen på 3-måneders fengsel for lovbrudd som er begått mot au-pair, jf. utlendingsloven § 27 b andre ledd. Det bør være tilstrekkelig at det er begått forhold som kan medføre fengselsstraff. Riksadvokaten har ikke merknader til særskilte bestemmelser som dermed vil falle ut, eller bli omfattet, som følge av en slik endring.

Utvisning

- for utlending uten oppholdstillatelse

Riksadvokaten er enig i at henvisningen til en strafframme på 3 måneder kan opprettholdes også i hjemmelen som gir adgang til utvisning av utlending som ikke har oppholdstillatelse basert på straff eller særreaksjon ilagt her i riket, jf. utlendingsloven § 66 første ledd bokstav c. Symmetri mellom bortvisnings- og utvisningsbestemmelsen bør etter riksadvokatens syn opprettholdes, selv om utvisning er et strengere tiltak enn bortvisning. Mindre tjuveri, mindre heleri og dokumentfalsk bør således fortsatt kunne gi grunnlag for utvisning i tilfeller som nevnt. En kan heller ikke se at det er grunn til å behandle mindre hvitvasking, mindre bedrageri eller mindre underslag annerledes. Sistnevnte lovbrudd er av liknende karakter som de lovbruddene som er foreslått omfattet, og har tidligere gitt grunnlag for utvisning. Etter riksadvokatens syn er det således ikke grunn til å endre adgangen til utvisning på disse punkter som følge av endringen i strafferammer i ny straffelov.

Departementet foreslår å opprettholde henvisningen i utlendingsloven § 66 første ledd bokstav b til "forhold som etter norsk lov kan medføre fengsel i mer enn tre måneder". Som nevnt innledningsvis er en i og for seg enig i departementets generelle utgangspunkt knyttet til terskelen på tre måneders fengsel, men en er noe i tvil om det vil være hensiktsmessig å opprettholde den her. Pedagogiske hensyn kan tilsi en annen regel, for eksempel at utlending som for mindre enn 5 år siden i utlandet har sonet eller er ilagt frihetsstraff, kan utvises (når vedkommende ikke har oppholdstillatelse). Ved å ha en slik regel vil en unngå de problemene som det er pekt på i høringsnotatet knyttet til sammenlikning av strafferammer i utenlandske og norske bestemmelser. Men det finnes selvsagt også andre alternative løsninger.

- for utlending med midlertidig oppholdstillatelse

Det er naturlig å se midlertidig oppholdstillatelse som en form for "prøvetid" for opphold her i landet, og sett i det perspektivet kan det hevdes at terskelen for utvisning i utgangspunktet er høy. De endringer i adgangen til utvisning av denne gruppen personer som er foreslått øverst på side 7 i høringsnotatet, er *ikke* uvesentlige og må etter riksadvokatens syn vurderes nærmere. En kan vanskelig si seg enig i det som er uttalt i høringsnotatet om at ingen av de aktuelle bestemmelsene som er trukket frem (og som blant annet omfatter ny straffelov § 182 første ledd (om opptøyer), § 231 andre ledd (om uaktsomt narkotikalovbrudd), § 234 tredje ledd (om uaktsomt dopinglovbrudd), § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring), § 262 første ledd (om bigami), § 263 (om trusler), § 305 om seksuell krenking av barn under 16 år, § 374 første alternativ (om grovt uaktsomt bedrageri) og § 380 (om grovt uaktsomt skadeverk) har stor praktisk betydning eller særskilt relevans i utlendingsrettslig sammenheng, og at det derfor ikke er "hensiktsmessig" å gjøre "særskilte unntak fra systemet med å vise til strafferammer".

Etter riksadvokatens syn er det grunn til å opprettholde adgangen til utvisning ved brudd på narkotikalovgivningen og dopingregelverket, samt trusler og seksuell krenking av barn. Det samme gjelder grovt uaktsomt bedrageri og grovt uaktsomt skattesvik. Når det gjelder opptøyer, brudd på ekteskapsloven (bigami) og fjerning av grensemerke er det ikke like opplagt at adgangen til utvisning for denne gruppen bør videreføres.

Riksadvokaten er enig i at de lovbruddene som er oppregnet i siste avsnitt i høringsnotatets punkt 3.4.3 og som i dag ikke er omfattet av utlendingsloven § 67 første ledd bokstav b, men som vil bli det på grunn av hevet strafferamme ved ikrafttreddelsen av straffeloven av 2005, skal kunne gi grunnlag for utvisning.

Det følger som kjent av gjeldende utlendingslov § 67 første ledd bokstav a, at utlending med midlertidig oppholdstillatelse som for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn 3 måneder, kan utvises. Riksadvokaten er enig i at denne bestemmelsen opprettholdes, selv om pedagogiske hensyn som nevnt over kan tale for å knytte utvisningshjemmelen til strafframmer som eksisterer i straffeloven (ikke bare i særlovgivningen).

- for utlending med permanent oppholdstillatelse

Det følger av utlendingsloven § 68 første ledd bokstav b at utlending som har permanent oppholdstillatelse kan utvises når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan medføre fengselsstraff i to år eller mer. Det er naturlig at terskelen for utvisning ligger såpass høyt når utlendingen har permanent oppholdstillatelse. Sett på den bakgrunn er det lettere å akseptere at en del av de lovbruddene som tidligere ville ha gitt adgang til utvisning ikke vil gjøre det nå.

Brudd på narkotikalovgivningen, trusler og seksuelle overgrep mot barn står likevel i en særstilling. Etter riksadvokatens syn bør de sistnevnte overtredelser kunne gi grunnlag for utvisning av utlendinger med permanent oppholdstillatelse.

På den annen side fremstår det ikke som opplagt at de lovovertrедelser som er nevnt på side 9 i høringsnotatet og som gjennom henvisningen til strafferammen vil gi grunnlag for utvisning av utlendinger med permanent oppholdstillatelse når straffeloven 2005 trer i kraft, nødvendigvis bør gjøre det. Overtredelse av § 268 første ledd (om urettmessig adgang eller opphold) og § 365 (uriktig erklæring bestemt til bruk som bevis) er praktisk viktige i denne sammenheng, og bør etter riksadvokatens syn under enhver omstendighet omfattes. Henvisningen til strafferammen på 2 år kan ligge fast. Riksadvokaten støtter således departementets forslag på dette punkt.

Riksadvokaten støtter også forslaget om at utlending som for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller ilagt straff for et forhold som kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, fortsatt skal kunne utvises selv om vedkommende har permanent oppholdstillatelse. Det forhold at terskelen ligger såpass høyt, illustrerer viktigheten av at grunnlaget for vurderingen av om permanent oppholdstillatelse skal gis, er godt og en viser i den forbindelse til utlendingsloven § 59 som oppstiller krav til utlendingensandel.

Bruk av fotografi og fingeravtrykk, jf. utlendingsloven § 100 andre ledd

Riksadvokaten merker seg at politiets hjemmel til å bruke utlendingsrettslig register med fotografi og fingeravtrykk vil omfatte noen flere lovbrudd når ny straffelov trer i kraft, dersom adgangen fortsatt knyttes til en strafferamme på 6 måneders fengsel eller mer. Praktisk viktig i denne sammenheng er formodentlig brudd på oppholds- og kontaktforbud (§ 168), ulovlig

våpenbesittelse på offentlig sted (§ 189), identitetskrenkelser (§ 202) og forstyrrelser av privatlivets fred (§ 267). En er enig med departementet i at det ikke er grunn til å gjøre unntak for noen av de lovbrudd som er trukket frem i høringsnotatet på bakgrunn av hevet strafferamme.

Hjemmel for å pålegge en utlending meldeplikt og bestemt oppholdssted, jf. utlendingsloven § 105 første ledd bokstav c

Riksadvokaten er enig i det standpunkt som kommer til uttrykk i høringsnotatet.

Varig innreiseforbud som følge av utvisning, jf. utlendingsforskriften § 14-2 tredje ledd

Riksadvokaten merker seg at henvisningen i utlendingsforskriften § 14-2 tredje ledd til lovbrudd som kan tale for at innreiseforbud som følge av utvisning gjøres varig, i realiteten vil kunne få et noe annet innhold når ny straffelov trer i kraft, siden enkelte straffebud som tidligere hadde 6 års strafferamme ikke lenger vil ha det i ny straffelov, og vice versa. En er enig med departementet i at henvisningen til strafferammen bør bestå, og at det ikke er grunn til å vise eksplisitt til noen av de straffebud som faller ut ved ikrafttreddelsen av ny straffelov, eller unnta noen av de nye som omfattes av den nye loven. Adgangen til å ilegge varig innreiseforbud er uansett noe skjønnsmessig, og det vil ikke være avgjørende om forholdet som utlendingen er dømt for kan føre til fengsel i 6 år eller mer.

Forskriften § 14-2 tredje ledd bokstav c, som gjelder adgangen til å ilegge varig utreiseforbud ved gjentatte lovbrudd, viser til overtredelser som kan medføre fengsel i mer enn 6 måneder” og departementet opplyser i høringsnotatet at det ”ikkje kan sjå at det finst lovbrøt som i dag er omfatta av regelen [som vil] falle ut pga. endra strafframmer i straffelova 2005”. Enkelte lovbrudd vil på den annen side bli omfattet av nevnte bestemmelse fordi strafferammen heves til 6 måneder fengsel ved ikrafttreddelsen av ny straffelov og det er i den forbindelse vist til gjennomgangen i høringsnotatet på side 9 og 10 (selv om en har merket seg at ordlyden ikke er identisk). En har ikke innvendinger til at de lovbruddene som er trukket frem der, vil omfattes av den henvisningen som er gjort i utlendingsforskriften § 14-2 fjerde ledd bokstav c.

Nye straffebud i straffeloven av 2005

Riksadvokaten er enig med departementet i at det ikke er grunn til at nye straffebud som blant annet gjelder angrep på internasjonalt beskyttet person, jf. straffeloven § 144 andre ledd, grove terrorhandlinger, jf. straffeloven § 132 samt grov frihetsberøvelse, jf. straffeloven § 255 ikke skal ha de utlendingsrettslige konsekvensene som følger av utlendingslovens henvisninger til strafferammer. En slutter seg således til departementets forslag også på dette punkt.


Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat


Anders Blix Gundersen
statsadvokat